

Za gospodarje

Maribor, dne 14. aprila 1937.

Vinogradniki, pazite na škropljenje!

Količega pomena je škropljenje za vinograde, je dokazala na zelo občuten način skušnja lanskega leta. Vinogradniki, ki se niso pravočasno poslužili tega sredstva zoper peronosporo, katera se je bila lani hudo razpasla, so imeli veliko škodo. Kdor je škropil pravočasno, pravilno in zadostno, je rešil če ne vse, pa vsaj mnogo. Kdor pa je zamudil pravi čas, ali pa je škropil površno, je utrpel težko škodo. Vinogradniki morajo torej vinogradnikom pokloniti veliko pozornost, ter ne smejo drugim delom, ki so sicer tudi potrebna, dati prednosti. To je tem bolj potrebno, ker doživljamo v zadnji dobi abnormalno vreme ter se po vinogradih in sadovnjakih širijo bolezniki, ki pred 20 ali 30 leti niso bile znane.

Kdaj naj škropimo?

Paziti je zlasti na prvo škropljenje, ki je učinkovite in dostikrat odločilne važnosti. Ne zamudite pravega časa! Ko dosežejo mladi poganjki kakšen pedenj (1 decimeter) dolgosti in so se grozdčki že začeli razvijati (vseeno v katerem mesecu je to), ej treba škropiti. Zavlačevati ni dobro zlasti ob toplem in vlažnem vremenu. V nekaterih državah začnejo celo že takrat škropiti, ko trta šele napenja.

Kako naj škropimo?

1¼% modre galice, pomešane z ¼% gašenega svežega apna, zadostuje za prvo škropljenje. Dobro je treba poškopiti s to zmesjo celo trto, osobito grozdčke in trtne liste, in sicer tudi na spodnji strani. Po potrebi se škropljenje ponovi čez 1 ali 2 tedna.

Dobri izgledi za našo lesno trgovino.

Povpraševanje po našem mehkem lesu je začelo naraščati v drugi polovici lanskega leta. Danes so naročila našega mehkega lesa iz inozemstva tako velika, da so se že tudi lesne cene znatno popravile. Počezaj se je predvsem zboljšal, ker je Ru-

sija nehala prodajti svoj les po izredno nizkih cenah. Rusija prodaja sedaj mnogo manjše količine lesa, ker pa ne prodaja leša več po smešno nizkih cenah, temveč nasprotno po zelo visokih cenah, dobiva sedaj za mnogo manjše količine svojega lesa več, kakor pa je dobila preje za vse velkanske količine lesa. Izvoz ruskega lesa se je zmanjšal za približno 35%.

Drugi veliki vzrok za zboljšanje lesne trgovine je v oboroževanju ter v velikih naročilih, ki so jih dobile ladjedelnice. Vse so z naročili že zdaj založene do konca leta 1938. Znano pa je, da potrebujejo ladjedelnice naravnost velikanske količine lesa.

Posebno mnogo lesa bomo letos prodali v Anglijo. Vse naše velike in tudi nekatere srednje lesne industrije imajo že svoje posebne zastopnike v Angliji. Zanimanje angleškega trga za naš les pa je tako veliko, da so začeli prihajati Angleži že sami v Jugoslavijo, da stopijo v stik tudi z manjšimi žagami.

Prav tako pa je računati tudi z večjimi naročili lesa iz Italije. V prvih dveh letošnjih mesecih smo tudi izvozili največ lesa v Nemčijo in Italijo.

Pri naših lesnih producentih pa so se oglasili tudi že zastopniki iz Gdanske, ki so tudi že sklenili več kupčij.

Izvoz našega lesa v januarju.

	1937	1936
Anglijo	10.856	231
Nizozemska	1.112	—
Nemčijo	14.792	983
Italijo	16.479	1.839
Levanto	2.400	821
U. S. A.	5.084	966

Izvoz mehkega žaganega lesa iz naše države se je v letošnjem januarju v primeri z lanskim povečal za 17.775 na 61.065 kubičnih metrov. V glavnem se je povečal v naslednej državi:

Nazadoval pa je naš lesni izvoz v Francijo, Madžarsko, Alžir in Tunis.

Izvoz trdega žaganega lesa pa se je istovremeno povečal od 12.100 na 18.148 kub. m.

Največ trdega lesa smo izvozili v Anglijo (5880), v Nemčijo (4055) in Italijo (3553, leta 1936 le 459 kub. m.).

Ljudski pravnik.

Zidava stavbe proti plačilu vnaprej določenega zneska. F. V. v S. — Dogovorili ste se, postaviti stavbo z lastnim materijalom za vnaprej določeni znesek. Ko ste delo dovršili, ste ugotovili, da so bili Vaši izdatki večji, nego ste sprejeli plačila. Vprašate, ali bi tožbenim potom zamogli doseči kako doplačilo. Le v slučaju, ako bi bili napravili proračun brez izrecnega jamstva za pravilnost ter bi se izkazalo izdatno prekoračenje kot nujno potrebno in ste to naročitelju nemudoma naznanili, bi Vam šlo primerno plačilo.

Plačilo za delo in zaščita. K. J. v L. — Imeli ste v brezplačni oskrbi deklico, katero so njeni starši, ko je postala za delo sposobna, hoteli vzeti domov; potem ste se pa pogodili, da ostane pri Vas ter da ji boste plačali 500 Din letno. Od leta 1931 ji dolgujete 3000 Din in vprašate, ali lahko dosežete znižanje za 50% in plačilo v 12-letnih obrokih. — Terjatve za plačo (mezd) oseb, zaposlenih v dolžnikovem gospodinjstvu ali gospodarstvu, se ne smatrajo za kmetske dolgove. Zato morate dolg plačati v celoti in brez odloga.

Višina odvetniških stroškov. K. F. v L. — Sporočate nam višino odvetniških stroškov v raznih Vaših zadevah, vprašujete, koliko sme odvetnik računati za vsako uro razprave in kam ter kako se zamorete pritožiti zoper previsoke stroške. — Višina nagrade odvetniku se ravna po vrednosti spornega predmeta — lahko presega 400 dinarjev za uro. V tožbah radi razžaljenja časti znašajo — ako se je vršila le ena kratka razprava — okoli 300 Din (s taksami vred). — Ako je sodila v civilni pravdi že druga instanca tedaj se zoper odmero stroškov v dotični sodbi ne morete več pritožiti. Ta sodba je odmerila najbrž le stroške, katere ima plačati tisti, ki je pravdo zgubil, odvetniku zmagovalca. Odvetnik premaganca mora dati stroške zoper lastnega klijenta odmeriti. Zoper odmero se lahko pritožite na višje sodišče. Zadevni pouk ste gotovo dobili z odločbo vred. Rok znaša 15 dni. Zadošča, da grajate previsoko odmero in morda tudi, da se event. niso opravila vsa dela, za katera se zahte-

va nagrada. V Vašem civilnem slučaju so stroški Vašega odvetnika najbrž primerni, ker je gotovo imel več dela, nego nasprotni, sestavil je namreč tudi tožbo in priziv. Ako stroški Vašega odvetnika še niso sodno določeni, prosite na uradni dan sodnika, da Vam pove, ali so v zahtevani višini primerni, odn. ali Vam kaže spustiti se v pravdo glede presežka. Mi Vam brez vpogleda v spise žal ne moremo slednjega povedati.

Oddaja v najem prevžitkarskega stanovanja. A. K. — Pokojni oče Vam je zgovoril dosmrtno uporabo stanovanja, obstoječega iz sobe in kuhinje. Vprašate, ali imate pravico oddati sobo v najem tretji osebi, ko ste revna in bi kakih 50 Din mesečno nujno potrebovala. — Te pravice žal nimate, ker imate le uporabo stanovanja. Morda Vam lastnik zlepega to dovoli. Ako bi bilo pisano, da imate vžitek sobe in kuhinje, bi pa smeli oddati oboje v najem.

Prodaja stanovanjskih pravic. Ista. — Vprašate, ali morete svojo gori opisano pravico do vporabe stanovanja prodati. — Podana je le možnost, da Vam lastnik hiše izplača kako vsoto, ako se Vi odpoveste svoji pravici. Prosliti ga pa k temu ne morete, pa tudi tretji osebi ne morete odstopiti, odn. prodati svoje pravice, ako lastnike tega ne dovoli.

Poprava lesenega poda v prevžitkarski sobi. Ista. — Vprašate, ali je lastnik hiše dolžan napraviti v Vaši sobi namesto sedanjega tlaka, ki je iz opeke, lesen pod, ker Vas zebe v noge. — Žal lastnik tega ni primoran storiti. Morda pa dovoli, da daste sobo v najem in z najemnino plačate pod, saj bo korist imel tudi on.

Pravice zavarovanega delavca ob nezgodi. J. V. P. — Bil ste kovaški delavec, zavarovan pri OUZD, pri delu Vam je stroj odrezal tri prste, tako, da s tisto roko ne morete delati, se radi tega težko preživljate in vprašate, ali je Okr. urad za zav. delavcev dolžan dajati Vam primerno »mesečno pokojnino« in kaj Vam je ukreniti, da to dosežete. — Po § 85 zak. o zavarovanju delavcev Vam za nezgodo, ki je združena s telesno poškodbo, pripada renta, dokler traja nesposobnost za delo ali zmanjšek sposobnosti za delo in sicer izza enajstega tedna po nezgodi, ali, če prej prestane plačilo hranarine, ko se ustavi hranarina. — Renta znaša ob popolni ne-

sposobnosti za delo in za čas, dokler traja, kot popolna odškodnina, zavarovani letni zaslužek zavarovancev. Ob deloma zmanjšani sposobnosti za delo pripada zavarovancu za čas, dokler traja zmanjšek njegove sposobnosti za delo, oni del popolne rente, ki sorazmerno ustreza izgubljeni sposobnosti za delo. Toda do take delne odškodnine ima poškodovanec pravico samo, ako preseza zmanjšek njegove sposobnosti za delo 10%. — Zavarovani letni zaslužek je enak tristokratnemu povprečnemu znesku Vaše zavarovane mezde v poslednjem letu pred nezgodo. — Svojo zahtevo morate prijaviti pri osrednjem uradu ali kate-remkoli okrožnem uradu za zav. del. Pri-javo morate vložiti v enem letu, odkar so se pojavile posledice nezgode. — Okrožni urad mora na podstavi zapisnika o pre-iskavi nezgode in prijave Vašega deloda-jalca, odn. Vaše prijave izdati odločbo o določitvi in nakazilu začasnih rent ob nezgodi. Potem pa mora spise poslati osred-njemu uradu za zav. del. radi odmere in nakazila stalne rente. Ako smatra rentni odbor, odn. ravnateljstvo osrednjega urada za zav. del., da prijavljena nezgoda ne daje pravice do rente, Vam mora svojo odločbo z razlogi vred vročiti. Zoper to odločbo smete v treh mesecih po njeni vročitvi vlo-žiti pritožbo potom pristojnega okrožnega urada na sodišče delavskega zavarovanja. — Ob delnem zmanjšanju delovne sposob-nosti sme poškodovanec, ki uživa rento, ako renta ne presega 20% popolne odškod-nine zahtevati, da se mu da namesto rente odpravnina. Mora pa na to pristati občina, kateri poškodovanec pripada.

Izterjanje prisojene odškodnine. Č. J. v B.
— Orožniki so Vam ustrelili sina, vsled česar so bili obsojeni med drugim na pla-čilo odškodnine Vam. Ker ničesar ne pla-čajo, vprašate, kako bi dosegli plačilo. — Morate zoper dolžnike uvesti izvršbo; ako nimajo drugega premoženja imajo morda plačo. Seve, ako so bili odpuščeni iz služ-be, boste težko kaj iztisnili iz njih. Sodišče Vam bo napravilo primeren predlog na iz-vršbo, eventuelno na razodetno prisego in bodo morali dolžniki navesti, ali in kaj imajo.

Izguba zaščite vsled ročne zastave. Isti.
Ker ste Vašemu upniku v varstvo dolga zastavili hranilno knjižico, Vam res ne pri-tiče zaščita, čeprav je vloga bila manjša nego dolg. Ker je Hrv. štedionica pod za-

ščito, je ne morete zaenkrat prisiliti, da Vam izplača vlogo.

Katere hranilne vloge so zaščitene? — F. M. v K. — Imate hranilno vlogo od 8. junija 1932 in pravite, da Vam je hra-nilnica noče izplačati, češ, da ji je do-voljena zaščita. — Oglejte si uredbo, s katero so bile hranilnici dovoljene plačil-ne olajšave. Uredba določa, katere vloge je smatrati za nove in v kaki višini se pač imajo izplačevati starejše vloge.

Izbira med državno in privatno službo. — M. Z. — Imate na razpolago privatno službo, hkratu pa vloženo prošnjo za državno, katero upate dobiti. Vprašate, ali Vam more privatni službodajalec kaj ško-diti, ako bi službo pri njem zapustili ter predsedali v državo. — Službodajalec bi imel le pravico, zahtevati od Vas, da zopet vstopite v službo in mu povrnete škodo, katero bi on imel, ako bi Vi službo pred-časno zapustili. Smatramo, da take škode ne bo in da Vas ne bo silil vrniti se. V gržavni službi Vam ne more prav nič ško-dovati. Razen tega pa Vam državne službe najbrž ne bo treba nastopiti kar takoj, ta-ko da boste privatnega službodajalca lah-ko predhodno opozorili, da ga nameravate zapustiti in si bo lahko oskrbel namest-nika.

Čevljar in zaščita. — D. M. pri Sv. L.
— Ker ste pogoreli, ste se morali zadol-žiti, po zimi se bavite s čevljarstvom, se-čer pa s kmetijstvom, vprašate, ali Vam pritiče kmetska zaščita in znižanje dolga. — Zaščita Vam gre, ako imate iz kmetij-stva več obdavčenih olgov, nego iz obrti. Ker imate manj kot 25.000 Din dolga, Vam za znižanje — ako so dani pogoji — ni tre-ba prositi; ako upnik noče priznati zni-žanja, bo moral tožiti, Vi pa boste v prav-di ugovarjali, da imate pravico do zniža-nja dolga.

Nemški bankovci iz leta 1906. — V. — Vprašate, ali imajo nemški bankovci, tis-kani v letih 1889, 1906 in 1907, še kakšno veljavo. — Ti bankovci niso več plačilno sredstvo in imajo vrednost le za muzej ali za zbiratelja starega denarja.

Časovna veljava testamenta. — K. š. v J. — Vprašate, kako dolgo je testament veljaven in ali ga lahko hranite doma. — Testament radi poteka časa nikakor ne izgubi svoje veljavo, pač pa, ako se ga pre-kliče ali napravi nova oporoka, deloma tu-

di, ako se napravi kodicil. Testament se svobodno hrani doma.

Gospodarska obvestila.

Krog cene za modro galico. Lani je bila modra galica v trgovinah na debelo po 4.60—4.80 Din 1 kg. Po napovedi bi naj stala letos modra galica radi visoke cene bakru 7—7.60 Din 1 kg. Glede na izredno težko stanje naših vinogradnikov, ki jim je lani peronospora pobrala večino pridelka in se navzlic temu cena vinu ni prav nič dvignila. Galica, ki so jo izdelale tovarne, je še napravljena i zbakra, ki so ga tvornice kupile po znatno nižji ceni. Med tem je cena bakru v inozemstvu zopet nazadovala in se čuje, da bo znašala cena pri nakupu na debelo okrog 6.20 Din za 1 kg. Sedaj poročajo tudi iz Belgrada, da je za posredovanje vinogradniških organizacij kmetijsko ministrstvo zahtevalo od trgovinskega ministrstva, da se spremeni sporazum o cenah s producenti modre galice, da se ne bi cena modri galici odrejala na podlagi cene za baker na londonski borzi. Po ugotovitvah inogradniških organizacij znašajo zaloge modre galice pri tvornicah okrog 450 vagonov. Ta modra galica je bila izdelana v času, ko je bila cena bakru še mnogo nižja. Zato zahtevajo organizacije vinogradnikov, da se cena modre galice odredi na osnovi stroškov v dobi, ko so tvornice izdelale modro galico.

Tržna poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto 10. 4. so pripeljali 58 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10 do 12 Din, slanina po 14 do 15. Kmetje so pripeljali 9 voz sena 38—40, 1 otave 42, 1 slame 30, 40 voz krompirja 0.75—1.50 in 52 vreč čebule 1—2. Česen 4—8, zelje glava 1—4, kislo zelje 3, kislja repa 2, karfijola 2—10, hren 7—9, 1 kg glavnote solate 10—12, 1 kg radiča 10—12, grah v stročju 10—12, jabolke 6—12, suhe slive 5—9, celsi orehi 8, luščeni 20—22. Na trgu je bilo 6 vreč pšenice 1.50, 5 rži 1.25—1.50, 6 je.mena 1.50, 5 korusa 1.25, 7 ovsa 0.75—1, 5 prosa 1.25—1.50, 6 ajde 1, 5 prosenega pšena 3.50—4, 4 ajdovega pšena 3.50—4, 8 fižola 1.50—3. Smetana 8—10, mleku 1.50—2, sirovo maslo 24, čajno

maslo 26—30, jajca 0.30—0.60. Prinesli so 192 kokoši 18—25, 468 piščancev 20—55, 3 gosi 35, 8 rac 18—20, 24 kozličkov 35—50, 1 janje 60, 22 domačih zajčkov po 5 do 20 Din.

Živinski in svinjski sejem dne 6. in 7. aprila v Ptujju. Na živinski sejem 6. aprila je bilo priganih: volov 89, krav 325, bikov 21, juncev 43, telic 93, konj 217, žrebet 19, skupaj 807 glav živine. Prodanih je bilo volov 30, krav 168, bikov 14, juncev 8, telic 59, konj 59, žrebet 9, skupaj 347 komadov. Cene so bile za 1 kg žive teže: pri volih 3.50—5, pri kravah 2—3.75, pri bikih 3—4, pri juncih 3.25—3.80, pri telicah 3.25—4.30, konje so prodajali po 1200 do 4000 Din, žrebeta pa po 1000 do 2800. — Na svinjski sejem 7. aprila je bilo priganih 209 svinj in 253 prascev, skupaj 462 rilcev, prodanih pa je bilo le 139 komadov. Cene so bile: prasci od 6—12 tednov stari 70—120 Din komad, pršutarji 6 do 6.50 Din za 1 kg žive teže, debele svinje 7—7.25 Din 1 kg, plemenske pa 5.75—6 Din za kg žive teže.

Ljubljanski živinski sejem 7. aprila 1937. Priganih je bilo (v oklepajih število prodanih glav): 46 (24) volov, 43 (17) krav, 16 (12) telet, 37 (8) prašičev, 472 (310) prašičkov za rejo in 177 (60, od tega 23 klavnih konj za Dunaj) konj. Cene so bile naslednje: voli I 4.75—5.25, II 4—4.50, III 3.20—3.75, krave debele 3.25—4, krave kobasarice 2—3, teleta 6.50—7.50, prašiči 5.50—7 Din za 1 kg žive teže, prašički za rejo 140—230 Din za komad.

Sejmsko poročilo iz Kranja z dne 5. 4. Cene goveje živine so bile sledeče: voli I 5.50, voli II 5, voli III 4.50 Din za 1 kg žive teže; telice I 5.50, II 5, III 4.50 Din; krave I 5, II 4.50, III 3.75; teleta I 7, II 6 Din; prašiči špeharji 8.50 Din, prašiči pršutarji 7.50 Din za 1 kg žive teže. Cena telet I. vrste je padla od zadnjega sejma za 1 Din, telet II. vrste pa za 1.50 Din pri 1 kg; cene ostale goveje živine in prašičev pa so ostale v glavnem neizpremenjene. — Goveje mesto I. vrste 10—12 Din, II. vrste 8—10 Din, III. vrste 7—9 Din za 1 kg. — Svinjina 16 Din, svinjska mast 19 Din, slanina 16 Din.